

PODROBNEJŠÍ OBSAH

ZO STAREJ ZMLUVY

Keď prišli patriarchovia...

Prvá kapitola: V „Úrodnom polmesiaci“

Pred štyritisíc rokmi — Spiace svetadiely — Veľká kolíska našej civilizácie — Vyspelé kultúry v Starom Oriente — Stupňovité veže a pyramídy boli dávno postavené — Obrovské plantáže s umelými kanálmi — Vpád arabských kmeňov z púšte 15

Druhá kapitola: Biblické mesto „Ūr v Chaldejsku“

Zastávka bagdadskej železnice — Stupňovitá veža z tehl — Ruiny s biblickými menami — Archeológovia hľadajú mestá Svätého písma — Konzul s krompáčom — Archeológ na babylonskom tróne — Výprava na Tell al Muquayyar — Historická kniha zo sutín — Daňové pokázky na hlinu — Bol Abrahám svetoobčan? 19

Tretia kapitola: Potopa sveta vykopaná

Hroby sumerských kráľov — Záhadná vrstva z hliny — Stopy po potope pod pieskom púšte — Povodňová katastrofa okolo roku 4000 pr. Kr. 31

Štvrtá kapitola: Správa o potope zo starej Babylonie

Gilgamešov epos a Biblia — Dvanásť hlinených tabúl z Nive — Prastarý epos z knižnice Assurbanipala — Utnapištim, Noach Sumerov? — Tajomstvo vrchu Arárat — Obrovská loď v Iadovcovom múzeu — Výpravy k biblickej arche 38

Piata kapitola: Abrahám žil v ríši Mari

Mŕtvy z kameňa — Poručík Cabane hlási nález — Jeden „Tell“ v Sýrii dostáva veľkú návštevu — Kráľ Lamgi-Mari sa predstavuje — Prof. Parrot objavuje neznámu veľkú ríšu — Kráľovský palác s 260 sálami a dvormi —

23 600 hlinených tabuliek pretrvalo štyri tisícročia —
Stepná polícia hlási „Benjaminov“ — Rebekina vlasť
— kvitnúce mesto 45

Šiesta kapitola: Veľká cesta do Kanaánu

1000 kilometrov karavánovej cesty — Dnes potrebné
štyri víza — Krajina purpuru — Trestné výpravy proti
„obyvateľom piesku“ — Pyšné prímorské mestá a nepo-
kojné zázemie — Egyptský bestseller o Kanaáne — Si-
nuhe chváli dobrú zem — Jeruzalem na magických vá-
zach — Tvrdze — Sellin nachádza Sichem — Abrahám
volil horskú cestu 54

Siedma kapitola: Abrahám a Lót v krajine purpuru

Hlad v Kanaáne — Rodinný obraz z čias patriarchov —
Povolenie príchodu k pastvinám pri Níle — Záhada
okolo Sodomy a Gomory — Pán Lynch skúma Soľné
more — Najmohutnejšia trhlina zeme — Zosuté lesy
v Mrtvom mori — Údolie Siddim viedlo do hĺbky —
Soľné stĺpy na Džebel Usdûme — Pri terebinte Abra-
hámovej 66

II. V riši faraónov

Prvá kapitola: Jozef v Egypte

Mal Pótifar vzor? — Papyrus Orbiney — Vládca Hyksosov
na Níle — Jozef, úradník okupačnej moci — Obilné silá,
egyptský patent — Sedem rokov hladu — Uvádžanie do
Góšenu — Bahr Yusuf, Jozefov kanál — „Jakob-her“
na skarabeoch 79

Druhá kapitola: 400 rokov mlčania

Prebúdžajúca sa krajina na Níle — Téby rozpútavajú
povstanie — Vypudenie Hyksosov — Egypt ako medzi-
národná veľmoc — Indická kultúra v štáte Mítanni —
Nofretete, indoárijská princezná? — „Dietky Chetha“
pri Halyse — Vydajachtivá faraónska vdova — Prvá
zmluva o neútočení na svete — Chetitský svadobný
sprievod Kanaánom 87

Tretia kapitola: Otrocká práca v Pitóme a Ramzese

Jozef už bol dávno mŕtvy — Obrazová správa v kniežacej hrobke — Mesto otroctva Pitóm v egyptských textoch — Nová rezidencia pri nílskej delte — Ramzes II. — Klamstvo zo stavitelskej vášne a márnosti — Montet vykopáva mesto otroctva Ramzes — Mojžiš sa píše „ms“ — Mezopotámska historika o košíčku — Mojžiš emigruje do Midjánska — Biedy, ktoré nílska krajina pozná . . . 95

III. Štyridsať rokov na púšti

Prvá kapitola: Na ceste k Sinaju

Odchod z Ramzesu — Dve javiská morského zázraku — Stopy brodov na Suezskom kanáli — Trojdňová cesta smädu — Krdle prepelíc v čase sťahovania vtákov — Expedícia objasňuje úkaz manny — Egyptské banské stredisko na Sinaji — Abeceda na Hathorovom chráme 103

Druhá kapitola: Na Mojžišovej hore

„Perla Sinaja“ — Izrael v počte 6000 mužov — Vyrazenie vody zo skaly — Technika skúseností nomádov — „Horiaci ker“, plynový plameň? — V údolí mníchov a pustovníkov — Veľký zázrak 113

Tretia kapitola: Pod stepným nebom

Sinaj — Kadeš 230 km — Dva pramene na veľkom mieste odpočinku — Vyzvedači do Chebronu — Hrozno bolo vinný ker — Cudzie národy — Felašská žena našla archív Amarny — List indoárijských kanaánskych kniežat — Sídlo Chorijcov pod olejovými vežami z Kirkuku — Správa vyzvedačov vedie k novému rozhodnutiu — Biblická „púšť“ bola stepou 118

Štvrtá kapitola: Pred prahom Zaslúbenej zeme

Povstanie mladej generácie — Nový strategický plán — Ponuka na prechod Edómu — Preniknutie do východného Jordánska — „Železná postel“ kráľa Oga — Nález doliem pri Ammane — Moab posielala svoje dcéry — Kulty Baála v Kanaáne — Mojžiš pozerá na Zaslúbenú zem — Stanový tábor naproti Jerichu 124

IV. Boj o Zaslúbenú zem

Prvá kapitola: Príchod Izraela

Svet okolo roku 1200 pr. Kr. — Slabý Kanaán — Prví obchodníci so železom — Brod cez Jordán — Kľúčová pevnosť Jericho, najstaršie mesto sveta — Spor učencov okolo zrúcaných múrov — Spáleniská ako stopy cesty — Faraón po prvý raz menuje „Izrael“ — Vykopávanie Chacoru — Hroby pri Józuovej dedine 131

Druhá kapitola: Za Debory a Gideona

Izrael sa osídľuje — Pionierska práca vo vrchovine — Sedliacke chalupy namiesto palácov — Debora podnecuje povstanie — Zrážka v Jezreelskej rovine — Víťazstvo nad „železnými vozmi“ — Izraelské náčinie v Megidde — Lúpežné prepadnutie z púšte — Stopy Abimelechovho ničenia v Sícheme — Gideonova zachraňujúca taktika — Prvá historická bitka jazdcov na ťavách — Novovypestovaný „diaľkový nákladný vlak“ 140

Tretia kapitola: Bojovníci z Kafióru

Kreti a Plei — Vpád prímorských národov — Veľký ťah z Egeje — Dobyvateľská výprava s volskými záprahmi a loďami — Chetitská ríša mizne — Horiace prímorské mestá na pobreží Kanaánu — Generálna mobilizácia na Nile — Faraón Ramzes III. zachraňuje Egypt — Veľká bitka na zemi a na mori — Zajatecký tábor s dotazníkmi — Veľkoportréty Filištíncov 145

Štvrtá kapitola: Pod jarmom Filištíncov

Filištínci na pobreží — Hrnčiarsky tovar s labutím vzorom — Krčahy na pivo s filtrovou vložkou — Prísne strážený železný monopol — Filištínci obsadzujú vrchovinu — Stopy požiarov v Šile — Voľba kráľa v najväčšej núdzi — Allenby víťazí podľa Saulovej taktiky — Turecký prepad — Allbright nachádza Saulove pevnosti — Dve kultické miesta v Bét-Sane — Saulov koniec 150

V. Keď Izrael bol veľríšou

Prvá kapitola: Veľký kráľ Dávid

Geniálna osobnosť — Básnik, skladateľ a hudobník —

Zo zbrojnoša veľkráľom — Neželaná pomoc zbrani pre
 Asýriu — Od Oronta po Ecjón-Geber — Odplata za Bét-
 Šán — Novostavby s hradbami kazemát — Jeruzalem
 padol lesťou — Warren odhalil šachtu v meste — Sófer
 viedol ríšske anály — Volal sa Dávid Dávidom? — Atra-
 ment a tuš ako novota — Palestínska klíma je nepriateľ-
 ská dokumentom 157

Druhá kapitola: Medený kráľ Šalamún

Expedícia k Akabskému zálivu — Železná ruda a ma-
 lachit — Glueck objavuje Ecjón-Geber — Búrky na
 púti ako dúchadlo — Pittsburgh starého Izraela —
 Lodenice na Červenom mori — Chiram priniesol sta-
 bebné drevo — Lodní kapitáni z Týru — Tajuplná ob-
 chodná krajina Ofír — Egyptský portrét kráľovnej
 z Puntu — Bádатели USA kupujú Tell — Modelové vy-
 kopávky v Megidde — Osudová rovina Jezreel — Veľko-
 koniaren so 450 boxmi 167

Tretia kapitola: Kráľovná zo Sáby ako obchodná partnerka

„Felix Arabia“, tajuplná krajina — Výprava smrti
 10 000 Rimanov — Exportný dom č. 1 pre koloniálny
 tovar — Prvá správa o Maribe — Nebezpečné dobro-
 družstvo Halévneho a Glasera — Keď sa prelomila ob-
 rovská hrádza — Severoamerická výprava do Jemenu —
 Pri mesačnom chráme Sáby — Ťavy, nové diaľkové ná-
 kladné vlaky — Rozhovor o exporte so Šalamúnom 181

Štvrtá kapitola: O pestrom všednom dni Izraela

Šperky milujúce dievky Izraela — Toaletné tajomstvá
 z Palestíny — Myrha a aloe pre lôžko — Balzamové
 záhrady pri Jerichu — Mastix — oblúbená žuvačka —
 Aromatika z Kanaánu — Posteľ vynašili Egyptania —
 Ostrakon opisuje zabavenie plášťa — Hlučiace obilné
 mlyny 187

VI. Dvaja králi — dve ríše

Prvá kapitola: V tieni vznikajúcej svetovej moci

Veľriša sa rozpadá — Pohraničné pevnosti medzi Izra-
 elom a Júdskom — Napoleon pred správou o Palestíne

faraóna Sesaka — Samária — hlavné mesto na severe — Svedkovia Achábovho „slonovinového paláca“ — Tajomný „tretí muž“ — Arabi trhajú pomník víťazstva zo starého Moábu — Triumfálna báseň baraného kráľa Měšu — Asýria zasahuje — Čierny obelisk z Nimródu — Kráľ Jehu na asýrskom portréte — Zásielky vína Jeroboámovi II. — Uziášov palác — Prorok Amos nadarmo varuje — Samársky múr na desať metrov zosilnený . . . 193

Druhá kapitola: Koniec severnej ríše Izraela

Vojak Fúl sa stáva Tiglatpilezarom III. — Kráľ Pekach V Chácore dosvedčený — Asýrski miestodržiteľia nad Izraelom — Samária vzdoruje tri roky — Konzul Botta hľadá Ninive — Občiansky kráľ otvára prvé asýrske múzeum — Honba za dokumentami pri mesačnom svetle — Assurbanipalova bibliotéka — Deportujú národ 209

Tretia kapitola: Júda pod asýrskym jarmom

Nádeje pri Sargonovej smrti — Figová náplasť lieči kráľa Hizkijaša — Vyskúšaný staroorientálny recept — Merodach-Baladan — záhradkár a rebel — Tajné zbrojenie v Júdsku — Vodovod jeruzalemskými skalami — Nápis opisuje Hizkijašovu stavbu tunela — Osud Lachíšu v kamennom reliéfe — Stopy baranidla asýrskych tankov v zručaninách — Záhadný ústup — Herodotova poznámka o kráľovi s myšou — Starkey našiel morový hrob — Sancherib opisuje obliehanie Jeruzalema 219

Štvrtá kapitola: Žvodné kulty Kanaánu

„Ohavnosti pohanov“ — Tvrdé slová prorokov — Filo z Byblosu — svedok — Cirkevný otec Eusebios nenačádza vieru — Sedliak pri oraní prišiel na Ugarit — Mohutné prímorské mesto zaniklo — Schaeffer kope na „Feniklovej hlave“ — Bibliotéka v kňazskom príbytku — Traja učenci lúštia neznámu abecedu 230

Piata kapitola: Svetová moc Ninive upadá

Assurbanipal pustoší Téby — Svetová ríša od Nílu až po Perzský záliv — „Veľký a slávny Aznafar“ — Lovec veľkej zveri so šípom a lukom — Sila Asýrie je vyčerpaná V kliešťach dvoch mocností — Médovia a Chaldejci zbroja — Hordy Skýtov v Palestíne — Ninive klesá do rumov — Vydýchnutie v „Úrodnom polmesiaci“ — Škriatok písomných chýb v biblickom texte — Odhalenie

Gaddu v Londýne — Korunný princ Nebukadnécar z Babylonu 235

Šiesta kapitola: Posledné dni Júdsku

Prvá deportácia — Kráľ Jehojakim v dvornom zozname Babylonu — Objav v berlínskej muzeálnej pivnici — Nebukadnécar o dobytí Jeruzalema — Druhá trestná výprava — Hlinené prihlasovacie bloky — Tragická smrť Starkeya — Požiarna technika babylonských pionierov — Tabula rasa pre archeológov 242

VII. Od exilu po Makabejskú ríšu

Prvá kapitola: Veľká škola v exile

Múdra rada proroka Jeremiáša — Firma Murašu & synovia, Nippur — Sadzba úrokov 20 percent — Zo sedliakov a chovateľov dobytky stali sa kupci — Koldewey odkryl Babylon — Plán mesta ako New York — Najväčšie mesto Starého sveta — 90 metrov vysoká Babylonská veža — Obchodná komora na nábreží Eufratu 251

Druhá kapitola: Slnko Starého Orientu hasne

Okolo roku 500 pr. Kr. v Starom svete — Posledné impulzy pred zánikom — Útek do minulosti — Nabonid reštauruje prastaré budovy — Prvé múzeum sveta v Ťure — Semitské veŕšie odstupujú — Hodina zrodu Západu 258

Tretia kapitola: Kýros, kráľ Peržanov

Dva slávne sny — Kýros zjednocuje Médsko a Perziu — Písmo na stene — Belsacar bol iba korunným princom — Pokojný vstup do Babylonu — Tolerancia Peržanov . . 261

Štvrtá kapitola: Návrat do Jeruzalema

Kýrovo vyhlásenie slobody — Sprievod 42 000 ľudí — Karavána osudového významu — Tvrdý začiatok na troskách — Osamelý hrob v Pazargade — Stavba chrámu — Svetová ríša perzská od Nilu po Indiu — Duncan nachádza Nehemiášovo dielo — Tajomstvo „hustej vody“ — Iba kniazský štát — Júdске mince s aténskou sovou — Dve storočia perzskou provinciou. 265

Piata kapitola: Pod vplyvom Helady

Alexander Veľký v Palestíne — Morská hrádza premohla Týrus — 50 metrov vysoké obliehacie veže — Alexandria — nové svetové mesto — Ptolemaiovcí obsadzujú Júdsko — 72 učencov prekladá Bibliu — Päť kníh Mojžišových v gréčtine — Na Farose vznikla Septuaginta — Štadión pod chrámom — Veľkňaz v „dome hier“ — Židovskí bojovníci vzbudzujú pohoršenie 272

Šiesta kapitola: Za slobodu viery

Daňoví úradníci drancujú Jeruzalem — Diov kult v chráme — Povstanie Makabejcov — Bitka slonov pri Betleheme — Američania našli Bét-Cúr — Mince z Antiochie v rumovisku — Dodávateľ kantín z Rhodu — Pompeius útočí na Jeruzalem — Júdsko sa stáva rímskou provinciou 280

Z NOVEJ ZMLUVY

I. Ježiš z Nazaretu

Prvá kapitola: Palestína pri Mare nostrum

Provincia v Imperium Romanum — Grécke mestá v Jordánsku — Nová zmluva — Historický miestodržiteľ — Census každých štrnásť rokov 285

Druhá kapitola: Betlehemská hviezda

Origenova domnienka — Halleyova kométa nad Čínou — Keplerovo pozorovanie v Prahe — Nález hviezdnych tabuliek v Sippare — Správa astronómov z Babylonu — Prepočet moderných astronómov — Decembrový mráz v Betleheme 288

Tretia kapitola: Útek do Egypta

Mataria pri Káhire — Povestná „botanická záhrada“ — Pútnické miesto pri biblickom One — Balzamová záhrada kráľovnej Kleopatry. 296

Štvrtá kapitola: V galilejskom Nazarete

Smrť kráľa Herodesa — „Najstrašnejší tyran“ — Nepokoje v krajine — Finančná kontrola v Jeruzaleme — Sabinus ukradne chrámový poklad — Varus ukrižuje dvetisíc Židov — Mesto tesárov — Kde vyrástol Ježiš 298

Piata kapitola: Ján Krstiteľ

Josephus ako svedok — Protizákonné švagrovské manželstvo — Zatykač Herodesa Antípasa — Pevnosť Machaerus v Moábsku — V kobke smrti — Princezná Salome — Kafarnaum pri „mori“ — Zrúcaniny v eukalyptovom háji — Miesta, kde učil Ježiš 302

Šiesta kapitola: Cesta do Jeruzalema, súd a smrť na kríži

Obchádzka cez východné Jordánsko — U colníka v Jerichu — Pohľad z Olivovej hory — Zatknutie na Olivovej hore — „Kyjaky“ veľkňazov — Prokurátor Pontský

Pilát — Vincent objaví „dlažbu nádvoría“ — Bičovanie na dvore Antonia — „Najhroznejší trest smrti“ — Koruna zo sýrskeho Kristovho trňa — Omamný nápoj — Príčina smrti bolo zastavenie srdcovej činnosti — Crurifragium urýchlilo smrť — Osamotený hrob pod chrámom Božieho hrobu — Tacitus hovorí o „Kristu“ — Svedectvo Suetónia 306

Siedma kapitola: Turínske plátno

Korist' z Konštantinopolu — Objav na negatíve — Pokusy súdnych lekárov — Vedecký dôkaz pravosti? . . . 316

I I. Z čias apoštolov

Prvá kapitola: Po Pavlových stopách

Výrobca stanov z Tarzu — Triumfálny oblúk v „Antiochii“ — Galácia — rímska provincia — Wood kope v Efeze — V chráme Artemidy — Zrúcaniny brány pred Filippami — V starom Korinte — Trh na mäso s chladiacimi rúrami — „Synagóga Hebrejcov“ — Ako zajatec do Ríma 321

Druhá kapitola: Petrov hrob

Caligulovo závodíšte — Keď horel Rím — Vatikánsky kopec — Cintorín na Via Cornelia — Cisár Konštantín stavia kostol — Nový dóm — Berniniho nález v roku 1626 — Výnos pápeža Pia XII. — Výskumy dr. Kaasa — Vykopávky pod Svätopeterským chrámom — Najvýznamnejší nález kresťanskej archeológie 328

Tretia kapitola: Zničenie Jeruzalema

Povstanie — Židovská vojna — Boje v Galilei — Najvyšší veliteľ Titus — Tiahne 80 000 Rimanov — Rozkaz k útoku — Slávnostná prehliadka pred bránou — Denne 500 ukrižovaných — Násyp zeme odreže Jeruzalem — Strašidlo hladu — Hrad Antonia padá — Chrám v plameňoch — Mesto zbúrali — Triumfálny pochod v Ríme 336

Buď svetlo

Dejiny stvorenia vo svetle modernej vedy — Bádатели vypočítavajú „počiatok“ — Vesmír sa rozširuje — Únik

špirálových hmlovín — O veku našej zemskej kóry — Pred piatimi až desiatimi miliardami rokov — Reč pápe- ža Pia XII.	346
--	-----

Zvitky pri Mŕtvom mori

Zablúdená ovečka — Zvitky pri Mŕtvom mori — Har- ding a De Vaux vo Vádi Qumrán — Arcibiskup Samuel cestuje do Chicaga — Jadroví fyzici pomáhajú určiť dátum — Skúška plátna v „atómových hodinách“ — 2000-ročná Izaiášova kniha — Prorocké zvitky z Ježišo- vých čias — Tajomný prílev dokumentov — V údolí čier- nych hrobov — Zhoda textov po 2000 rokoch	351
---	-----

Znovuvýstavba podľa Biblie

Plánovanie hospodárstva podľa Starej zmluvy — Studne patriarchov zásobujú osadníkov — „Med zo skál“ — Kamenné ohrady ako zberače rosy — Nová ťažba v Ša- lamúnových baniach — Priekopnícka práca podľa biblic- kého vzoru	358
<i>Dodatok</i>	363
Register citátov z Biblie	366
Pramene obrazovej časti	372
Zoznam literatúry	373
Register menný a vecný	378